

Inga lätta lösningar

Riksdagsvalet 2019

Vårvintern 2015 red regeringspartierna i Finland på att turvis skjuta ner varandras käpphästar. Efter att Vänsterförbundet och de Gröna hoppat av hade regeringen raglat vidare i väntan på att valkampanjerna äntligen skulle börja. Den knappa regeringsmajoriteten i riksdagen som följde efter de rödgröna avhoppet, gav i praktiken vetorätt också åt småpartierna. Den märkvärdiga situationen underströks av att till och med det alltid kompromissvilliga Svenska Folkpartiet på slutmetrarna visade tummen ner åt planerade begränsningar i studiestödet. Studenterna som samlats utanför riksdagshuset

till demonstration jublade när de nåddes av SFP:s besked i vårvintersolen. Och med all orsak. Men en större fråga är hur mycket det är skäl att hurra för att det också i Finland, i likhet med andra europeiska länder, verkar bli allt svårare att regera?

Den ideologiskt brokiga sexpartiregeringen som tillträdde 2011 hade sträckt sig från riksdagens yttersta vänsterkant till kristdemokraterna och Samlingspartiet på den högra sidan om mittstreckets. I oppositionen väntade företagsledaren Juha Sipilä från Centern på sin chans att bli statsminister. Timo Soini, som i sin strävan efter makt låtit Jussi Halla-ahos xenofober samsas om utrymme med landsbygds populisterna inom Sannfinländska partiet, visste också att hans tid kanske äntligen var kom-

Representanter för Finlands folk, levande och i statyform, på Senatsstorget i Helsingfors. Från en demonstration mot högerextremistiskt våld 24.9.2016. Foto TS

men. Valkampanjen som följde var som en dröm för näringslivets stora spelare. Talande för stämningen som rådde under kampanjen var den ”skuldklocka” som förkunnade statsskuldens ökning per sekund åt medborgarna, och som av Centralhandelskammaren monterades upp till allas åsyn i Helsingfors. Näringslivets ekonomer förklarade hur Finland stod på ruinens brant. Vi skulle inte förledas tro att landets förhållandevis låga statsskuld var något att jubla över. Mantrat som upprepades i riksdagens korridorer och media var att det enda som gällde var nedskärningar, strukturella reformer och uppluckring av arbetsmarknaden. Följaktligen var det endast Samlingspartiet som fick fortsätta i regeringen efter valet. Nu skulle ”de tre stora”, ideologiskt likasinnade partierna, genomföra de reformer som landet

behövde. Genom ett ”strategiskt regeringsprogram” skulle välfärdsstaten omstöpas.

Verkligheten blev dock en annan. En månad före valet 2019 lämnade statsminister Juha Sipilä i förtid in en avskedsansökan till republikens president efter att regeringens största projekt, social- och hälsovårdsreformen, gått i stöpet. Regeringsmajoriteten hade 2017 krympt betydligt efter att Sannfinländarnas höger lämnat Timo Soini i regeringen och tagit väljarnas stöd och hälften av riksdagsledamöterna med sig ut i oppositionskylan. Därefter bröt sig en riksdagsledamot ut ur Samlingspartiet samtidigt som de mest marknadsliberala samlingspartisterna satte sig på tvären mot just social- och hälsovårdsreformen. Trepartiregeringens ideologiska saldo förblev närmast en ineffektiv reform som ökar pressen på de arbetslösa, samt en striktare invandringspolitik. Främst blir den brunblå regeringen ihågkommen för att den politiska debatten blivit bittrare: Finland är mer polariserat och identitetspolitiken har ett starkare fotfäste.

I det ljuset känns det högst osannolikt att följande regering, vilken dess sammansättning än blir, kommer att kunna driva igenom *både* en social- och hälsovårdsreform *och* den omtalade socialskyddsreformen. Vi ska heller inte glömma att klimatmålen likaså kräver omfattande, omtvistade åtgärder. Paradoxen är att förväntningarna är höga, samtidigt som överstora löften måste undvikas. Samtidigt bevitt-

ETT KOMPLETT REGISTER
ÖVER INNEHÅLLET I ARGUS
OCH NYA ARGUS

FR.O.M. DECEMBER 1907

HITTAR DU PÅ

www.kolumbus.fi/

nya.argus/Arkiv

nar vi en allt starkare individualisering av politiken. Mängden av kandidatreklam där det egna partiets färger och symboler tonas ner för att framhäva den enskilda personen verkar signalerar en vilja att distansera sig från det ideologiska kitt och de interna kompromisser ett parti – i motsats till en ensaksrörelse – står för. Samtidigt utgör just en mångfald ideologier och kompromisser ett utmärkande drag för en parlamentarisk demokrati. Partierna måste därutöver även ha kapacitet att i riksdag och regering förhandla sig fram till regeringsprogram som håller.

Efter valet kommer inget parti att ha tillräckligt många riksdagsledamöter för att kunna diktera villkor för alla andra. Som det nu ser ut kommer heller inte något ideologiskt ”block” att ha majoritet efter valet, om inte de borgerliga partierna lägger i en högre växel inför slutspurten. Att förhandla fram en regeringskompromiss sätter stora krav på talang, tålmod och målmedvetenhet. Som de Grönas ordförande Pekka Haavisto har sagt, är det viktigt att i själva förhandlingarna fila på detaljerna i överenskommelsen, så att luckor inte uppstår senare under regeringsperioden. Det kan löna sig att nöta stolarna kring förhandlingsbordet en längre tid om det ger utdelning i form av ett bättre förankrat regeringsprogram. Givetvis kan mycket hända under fyra år, men det hindrar inte att pragmatism råder vid utgångsläget.

Ideologisk tydlighet och kompromisser utesluter inte heller varandra. Ett klart mandat för partier som representerar olika alternativ är däremot en bra förutsättning för att förhandla fram ett regeringsprogram som håller. Om väljarna vet vad kompromissen gäller och den inte utgör ett fundamentalt brott mot vallöftena, så behöver ett gemensamt program med andra inte straffa partierna i nästa val. Det kan också ge en bättre förutsättning att uppnå resultat som kan sträcka sig över klyftan mellan regering och opposition. Att följande riksdagsperiod inte slutar i liknande farsartade scener som de två föregående är viktigt för demokratins och politikens trovärdighet.

29.3.2019